

REC BULLETIN

REGIONALNI CENTAR ZA ZIVOTNU SREDINU ZA CENTRALNU I ISTOCNU EVROPU
KANCELARIJA NA KOSOVU

SADRZAJ

2 SHARRI.NET
ELEKTRONKA
MREZA KOSOVSKIH
EKOLOSKIH NVO-A

3 EKOLOSKA
ASOCIJACIJA
KOSOVA

4 VISE POVOLJNIH
USLOVA ZA AKCIJE
ZASTITE ZIVOTNE
SREDINE

5 NVO AKTIVNOSTI
6 REC FIELD OFFICE
NOVOSTI

7 GENETSKI
INZINJERING
HRANE

8 EKOLOSKE NVO IZ
REGIONA
TRAINING OF YOUNG
ENVIRONMENTAL
LEADERS

Sharri.Net

Elektronska mreza ekoloskih NVO Kosova

Sharri Net je prvi veliki uspeh ekoloskih NVO Kosova, sto nije samo lokalni uticaj, nego i uticaj regiona. Ova mreza ujedinjuje postojece elektronske mreze iz regiona, kao sto su BlueLink (Bugarska) i StrawberryNet (Rumunija). Sharri.Net. Istovremeno predstavlja i prvi veliki uspeh regionalnog projekta REReP 2.3: "Elektronska mreza ekoloskih NVO-a u Jugoistocnoj Evropi", i uspesan proboj ekoloskih NVO-a Kosova na regionalnu scenu. Mozda ce im ova prica o NVO-ima Kosova dati krila za ubrzavanje razvoja, ali ona u isto vreme predstavlja veliku odgovornost za produkciju pocetnickog uspeha u buducnosti.

Program regionalne rekonstrukcije zivotne sredine

Sve je pocelo kada je komponenta zivotne sredine inicirana kao deo takozvanog "Marshall Plan"-a za Balkan, drugacije poznatog kao "Pakt Stabilnosti", zapoceo svoje operacije. Ovaj program rekonstrukcije regionalne zivotne sredine pojavio se kao neophodan zbog velikih rekonstrukcija predvidjenih za ozivljavanje jugoistocne Evrope. U okviru ovog programa, razvijen je projekat elektronske mreze za ekolosko drustvo, koji je prilikom sastajanja lokalnih ministara i donatora dobio podrsku. Ujedinjene Norveska i Holandska vlada odlucili su da finansiraju ovaj ambiciozni projekat.

FINANSIRAO

British Office

nastavak na strani 2

Sharri.Net

Elektronska mreza ekoloških NVO-a

NASTAVAK SA PRVE STRANE

Elektronska mreza ekoloških NVO-a u Jugoistočnoj Evropi

Prva aktivnost ovog projekta, koji se sprovedi u devet jugoistočno Evropskih zemalja sastojala se u proceni potreba lokalnih NVO-a u zaštiti životne sredine. Na osnovu rezultata procene, izveštaji o potrebama i predlozima za uspešan pocetak u svakoj od zemalja ucesnica su pripremljeni.

Prva radionica elektronskog umrežavanja

Sledeći konkretan korak projekta bilo je organizovanje uvodne radionice elektronskog umrežavanja. Na Kosovu ova radionica je održana u periodu 18-20 januara 2002. Facilitatori radionice su bili Milena Georgijeva iz Blue Link-a-Bugarska, Gabor Heves (menadžer internacionalnog projekta iz Madjarske) i Pavel Antonov, predstavnik REC-ove glavne kancelarije. Predstavnici su ponudili perfektan set vestina i iskustva koja su zajedno sa

uobicajenim entuzijazmom i voljom kosovskih NVO rezultirali u kreaciji radne grupe za elektronsko umrežavanje. Radna grupa je sačinjena od 15 kosovskih NVO predstavnika za zaštitu životne sredine.

Stvaranje Sharri.Net-a

Prvi sastanak radne grupe za elektronsko umrežavanje bio

je održan 16 februara 2002 u prostorijama NVO-a u kancelariji REC-a u Pristini. Učesnici ovog sastanka jednoglasno su priznali potrebu za uspostavljanje elektronske mreze kosovskih ekoloških NVO. Na veoma plodnom sastanku ime mreze je bilo odabrano i koordinator mreze je postavljen; Zeqir Veselaj iz ekološke asocijacije Kosova. U dodatku, bilo je odlučeno da se nacini tehnicka grupa i sadržajna (informaciona) grupa. Clanovi tehnicke grupe su: Guri Shkodra (Group of Young

Ecologists), Gykfen Kasemi (Vision 029) I Sherifi (Ecologists Association of Kosova). Za sadržajnu grupu članovi su: Besim Dobruna (Eco-Center), Butrint Batalli (Protection of Environment and Rehabilitation), Dritan Shala (Aquila), Laura Krypa (Eco-Sphere) and Zija Bala (Ecologists Association of Peja/Pec). Dogovorene dužnosti tehnicke grupe su da pripreme web site Sherri.Net-a. Sadržajna grupa će pripremiti materijal za ovaj web site, stampanje biltena i elektronskog biltena. Grupe su odgovorne za kvalitet produkta mreze.

Buduci koraci

Pripremanje pravilnika i unutrašnjih kurseva su prvenstveni. Ovo će biti urađeno u odvojenim grupama u toku sledećih nedelja. Prvi produkt elektronske mreze će biti njen bilten, koji će biti casopis i biće razdeljen zajedno sa REC Bulletinom. Perspektiva Sharri.Net-a je veoma zavisna od napora koji ekološki NVO-i uloži u njega. Nakon svega Sharri.Net je lokalni produkt ekoloških NVO i njegov razvoj predstavlja takodje i razvoj samog NVO-a.

“REC BULLETIN” je periodična publikacija Regionalnog centra za životnu sredinu

Regionalni centar za životnu sredinu
kancelarija na Kosovu (nova adresa)

Suncani Breg I, Ulica 3, Ulaz 1/II
tel: 038/552-123, e-mail:

rec_kos@yahoo.co.uk <http://kos.rec.org>

Christy Duijvelaar - Project Co-ordinator
Shkipe Deda - Office Manager
Florina Skeja - Financial & Grants Manager
Blerim Vela - Information Officer
Jeton Morina - Project & Grants Officer
Aleksandar Savic - Project & Grants Officer
Pranvera Firza - Office & Operational Assistant

Ekoloska asocijacija Kosova

Ekoloska asocijacija Kosova je organizacija osnovana preko inicijative univerzitetskih strucnjaka i strucnjaka iz drugih institucija povezanih za zastitu zivotne sredine. Organizacija je osnovana 2000 a registrovana 2001 godine. Organizacija se sastoji od izvsnog odbora i jos nekoliko organizacionih tela.

Ciljevi nase organizacije su:

- zastita sredine koja nas okružuje u svakodnevnom zivotu
- zastita postojece prirodne sredine, ukljucujuci specialno vazna podrucja
- zastita Kosovskog biodiverziteta
- zastita suma od nekontrolisanog iskoricenja i drugih rizika

Aktivnosti nase organizacije su sacinjani od:

- informisanja javnosti kroz knjige o stanju prirode i rizika sa kojima se suocava
- podizanje svesnosti javnosti o prirodnim vrednostima Kosova i vaznosti njihove zastite
- stvarni projekti na polju biodiverziteta
- pripremanje knjiga povezanih sa dragoceno u prirodne okoline
- pripremanje knjiga povezanih sa ugrozenim prostorima na Kosovu

Iako, ekoloska asocijacija Kosova je mlada NVO, vec je realizovala dva projekta, nazvana "Biodiverzitet u Grmiji-vrednosti i rizici" i projekat nazvan "Kampanja za zastitu od rasporedjivanja i paljenja komunalnog otpada izvan odredjenih mesta". Nas prvi projekat je bio finansiran od strane Kosovske Fondacije za Otvorenu Zajednicu (KFOS) i Kosovske Fondacije za Civilno Društvo (KCSF). Cilj projekta je informisanje gradjana Pristine, lokalnih pokretaca i ekoloskih organizacija sa pravim vrednostima Grmije i pokazivanje da Grmija nije samo mesto za odmor gradjana Pristine.

Nas drugi projekat za cilj je imao podizanje svesnosti gradjana o problemu komunalnog otpada, prakticno gde da se smesti i zasticeno spali. Vazno je pomenuti da je kroz izvrsavanje oba projekta bila zabelezena dobra saradnja izmedju nase organizacije i lokalnih vlasti.

Ekoloska asocijacija Kosova je clan juzne i istocne evropske NVO mreze za zastitu zivotne sredine i uestvovala je na prvoj regionalnoj konferenciji u Hrvatskoj februara ove godine.

Svrha organizacije je da produzi svoj uticaj povecanjem i otvaranjem novih grana u drugim opstinama Kosova u obicaju da obezbedi zdravu sredinu sa jedne strane i sredinu sa prirodnim vrednostima na drugoj strani. Da bi postigli ovo mi nameravamo da tesko radimo i budemo mudri u postizanju realizacije naseg cilja.

Adresa:

Fakultet Matematike i prirodnih nauka
Kab.br.53 Pristina

Kontakt osoba

Prof.dr.Behxhet Mustafa, sef katedre

Tel.044 129671

E-mail: ekokos01@hotmail.com

Vise povoljnijih uslova za akcije zaštite životne sredine

Sabit Restelica, Director

Institut za zaštitu prirode i životne sredine Kosova (INEP)

Uspostavljanje Kosovskih institucija i vlade, kao i promocijom izdanja Nauke i Akademije Umetnosti Kosova (strategija za ekonomsko razvike Kosova) su dva podsetnika koja se nadaju resenju akumuliranih problema u kosovskom društvu uopste i narocito resavanju problema zaštite životne sredine. Osnivanje Ministarstva za sredinu i prostorno planiranje otvara novi vidik za akciju, za postizanje cekanih ekoloskih strategija i drugih planova. Pominjem ove dve cinjenice iz sledecih razloga:

- dobro funkcionisanje vladinih institucija ce objaviti preduslove koji ce postepeno poceti resavanje ekonomskih problema i problema u životnoj sredini,
- pomenuta knjiga na dalje predstavlja osnovni kon-

Mirusa Kanjon

cept ekonomskog razvitka baziranog na održivom razvoju, na procesu tranzicije kao i regionalnog i evropskog integracionog procesa.

Razvike u i oko Kosova zahteva visok stupanj koordinacije za postizanje visoko naglasenog cilja za integraciju u mehanizmu Evropske Unije. Ispunjenje zahtevanih preduslova nije lak zadatak. Cilj uspostavljanja funkcionalnih institucija, koje ce otvoriti vrata integracije za Kosovo, zahtevi usaglasavanja sa zahtevima EU, preporuke, ugovori, protokoli i direktive. Tako je jedino moguće kada mi proizvedemo dosledan set sa zakonodavstvom baziranom na konceptima EU i/ili organizacije UN. Neophodno je da se prati tehnicka podrška, sa vise

podrske kroz kurseve treninga iz internacionalne administracije, kao i mrazvijeni modeli iz zapadnih zemalja.

Aktiviranje ljudskih i institucionalnih izvora, i finansijska podrška

Pokusaji napravljeni toliko daleko da rese probleme životne sredine bili su samo nepotpuni i nedovoljni kada razmotrimo nasledjen problem životne sredine. Na vrhu ovoga, nedavni problem životne sredine se javio, zbog rekonstrukcije, koja zauzima mesto. Dok cekamo da infrastruktura životne sredine bude finansirana, dosta stete osnovnih prirodnih vrednosti i životne sredine (vazduh, voda, zemlja) je nacinjeno. Pravo nasledjivanja prirode za buducnost generacija je jedna obaveza za zaštitu nasih prirodnih vrednosti. Stavise, zaštita životne sredine je zaštita naseg zdravlja i bica, isto kao i zaštita biljnog i životinjskog sveta. Pokusaji Evropske Agencije za Rekonstrukciju i nekih vladinih i nevladinih organizacija nisu bili dovoljni za smanjenje problema životne sredine. Osim investicija za problem komunalnog otpada, mnogo tehnickih investicije je bilo vise simbolicko, mada REC Kosovo zasluzuje specijalnu cenu za delo i aktivnosti i za organizaciju nekih vaznih projekta sredine.

Osnazivanje institucija životne sredine

Mi ocekujemo uspesnu akciju sto se tice uspesnog menadzmenta nase životne sredine posle usvajanja zakona o životnoj sredini, koji ce razjasniti odgovornosti svih ekonomskih i ne ekonomskih subjekata. Zakon namerava da odredi kriterije i standarde koji se moraju pratiti. Aktiviranje profesionalnog servisa životne sredine ce garantovati vise odgovornog ponasanja svih subjekata koji predstavljaju rizik vrednosti životne sredine. Naravno institucije životne sredine trebaju garantovati da ce biti sile novog zakona i kaznjavati aktivnosti koje unistavaju nasu životnu sredinu. Niko ne treba biti iskljucen iz potencijalnih legalnih posledica.

Prirodne vrednosti Kosova i njihova zaštita

Iako Kosovo ima relativno malo zasticenih podrucja,

ono je veoma bogato u prirodnim lepotama i bioloskom pogledu. Zastita ovog bogatstva prirodne lepote od nekontrolisanog ekonomskog, socijalnog i drugih razvoja zahteva organizovane akcije nasih institucija zivotne sredine. Institut za prirodu i zastitu zivotne sredine Kosova garantuje legalnu zastitu od oko 46,000 ha ili 4,27% kosovske teritorije. U ove vrednosti ne ukljucujemo oblast Prokletija (albanski alpi). Oblasti sa specijalnim prirodnim vrednostima na Kosovu ukljucuju nacionalni park Sar Planine, oblast Prokletija (predloženi nacionalni park), Grmija, Mirusa kanjon,

Rugova (Photo: Fatos Lajqi)

izvor Drina i Bardhe reke, Gadime pecina, i racva reke Neredimke. INEP saradjuje blisko sa doticnom opstinskom administracijom u cilju da obezbedi sve neophodne mere za uspesno upravljanje. Najvaznija stvar za INEP je promena starih koncepata zastite zivotne prirode. Stari koncepti, koji su zasticeni su nedodirljivi, trebaju biti promenjeni sa konceptom da prirodne vrednosti trebaju biti dodirljive, ali samo jednom je njihov zadobijeni dugi termin osiguran. Kategorizacija zasticениh podrucja ukljucujuci i internacionalnu uniju za odrzavanje prirodnih standarda, i striktnе podele u pod-podrucjima unutar sacuvanih podrucja je prioritet za institute koji se ticu zasticениh podrucja. Sto se tice oblasti sa specificnim prirodnim vrednostima koji jos uvek nisu zasticeni, namravamo da radimo ka potpunog zastiti. U tom slucaju se nadamo da povecemo procenat zasticениh podrucja na Kosovu do svetskog srednjeg procenta od 10%.

Zakljucivanjem mi mozemo tvrditi da je duznost Kosovske institucione vlade da aktivira sve kreativne potencijale sredine, da im stvore uslove za rad, da osiguraju izvrsavanje i prisiljavanje zakona sredine tako da razvoj kosovske ekonomije bude istinski zadobijen razvoj. Samo to moze biti prihvatljivo za Evropu kojoj mi takodje pripadamo.

Prvi kontejneri na Kosovu za sakupljanje papira

NVO "Eco-Trepca" u Mitrovici postavlja prvi kontejner za sakupljanje papira

Prvi kontejner papira za reciklazu smesten je u Mitrovici. Ovaj kontejner istog oblika kao i standardni veliki kontejneri razlikuje se od ostalih jer pozadi ima vrata, tako da moze biti ispraznjen. Pokriven je na vrhu, radi zastite od ulaska vode, sa strane ima cetiri pravougaone rupe (pribliznih dimenzija 1m x 10 cm) kroz koje stavljate papir unutar kontejnera. Ovaj kontejner zapremine od osam kubnih metara je proizveden od strane "Ljamkos" fabrike u Vucitrnu. Mozete ga pronaci u ulici Tjegulorija u Mitrovici. Zivot u mnogim stanovima, na ulicama i velikim radnjama proizvodi mnogo papirnog otpada pa mogu koristiti kontejner.

Kad bi bilo vise ovih kontejnera, i svesnosti povezanosti javnosti sa separacijom otpada moze biti veci ukupan obim znatnog smanjenja komunalnog otpada. To je ono za sta se Eco-Trepca zalaze! Papirni otpad iz Mitrovice se transportuje u Novi Pazar (Srbija) gde ce ga upotrbiti fabrika papirnih pakovanja.

Prvi kontejneri na Kosovu za sakupljanje papira (Photo: REC Kosovo)

Ovaj projekat je primer posla uradjenog od strane lokalnog NVO-a pod Small Grants Programom radi smanjenja komunalnog otpada - REC-. Ovaj Small Grants Program je finansiran od strane Evropske Agencije za Rekonstrukciju.

Novosti iz REC Kancelarije na Kosovu

Dobitnici drugog kruga Programa resavanja komunalnog otpada

REC Kancelarija na Kosovu je organizovala sastanak Lokalnog Savetodavnog Odbora 15 januara za ocenjivanje svih ponudjenih projekata primljenih od strane svih lokalnih ekoloskih NVO u okviru Small Grants programa za resavanje problema komunalnog otpada, koji je finansiran od strane Evropske Agencije za Rekonstrukciju. Svih 28 ponudjenih projekata su razmatrani, od kojih su sedam odobreni.

Pobednicki projekti su:

WG 02007: -Mirusa kanjon bez otpada-, "Eko Klina", Klina

WG 02016: -Podizanje svesnosti o pitanjima otpada-, "Eko Trepca", Mitrovica

WG 02018: -Ja znam da ti mozes-, "Grupi i Ekologëve të Rinj", Pristina

WG 02020: -Razlozi preovladjivanja zagadjenja-, "Shoqata Ekologjike", Prizren

WG 02024: -Spasimo reke-, "Pamkos", Djakovica

WG 02027: -Zastita sredine od komunalnog otpada, to je nas posao-, "Kosovska Petlja", Mitrovica

WG 02030: -Proizvodjenje otpada od aluminijuma-, "Mbrojtja e Ambientit dhe Rehabilitimi", Djakovica

Treci krug grantova u okviru programa resavanja problema komunalnog otpada

Krajnji rok za slanje predloga projekata bio je 22 mart 2002. Lokalni Savetodavni Odbor zasedace 8 aprila 2002. Sastanak pobednika ce biti odrzan 12 aprila 2002.

Environmental Fellowship i small grants - finansiran od strane ICCO

U okviru ovih 12-to mesecnih projekata, REC ce organizovati dvodnevne treninge u gradovima Kosova i dva cetvorodnevna treninga za manjine.

Datumi za dvodnevne trening programe:

Prvi trening je odrzan 15-16 marta u Mitrovici

Drugi trening ce biti odrzan 22-23 marta u Pristini

Treci trening ce biti odrzan 11-12 maja u Djakovici

Cetvrti trening- datum i mesto ce biti odluceni. Moguce lokacije su Besiana i Gnjilane 17-18 maja 2002

Datumi za cetvorodnevne trening programe:

Prvi trning ce biti odrzan od 12-15 aprila u Mitrovici

Drugi trning ce biti odrzan od 19 - 21 aprila u Strpcu

Drugi deo ovog projekta je jedan krug malih grantova za ekoloske NVO-e Kosova. Vrednosti su do 3,000 EUR za sve tipove projekta zastite zivotne sredine. Poziv je otvoren od 29 aprila do 7 juna; ovo je krajnji rok za pod-

nosenje predloga projekata. Formular za aplikaciju i vodece smernice su dostupne u nasoj kancelariji i web site-u od 29 aprila 2002 nadalje. Odluku o tome ko ce dobiti grant ce biti doneta 21 juna i sastanak pobednika ce biti odrzan 28 juna.

Okrugli sto sa ekoloskim NVO-ima sa Kosova

Obavestavamo sve zainteresovane NVO, da u drugoj nedelji maja (najverovatnije 12 maj 2002-nedelja) bice odrzan okrugli sto za sve ekoloske NVO o internacionalnoj konvenciji i uspostavljanju mreze za ekoloske NVO na Kosovu. Ako ste zainteresovani da saznate vise o legalnoj internacionalnoj konvenciji na polju okruzenja i buducnosti mreze ekoloskih NVO na Kosovu potvrdite vase ucesce sto pre kod Blerim Vela na blerimvela@yahoo.com.

Sledeca radionica o ucescu javnosti i LEAP-u

Kancelarija REC-a na Kosovu organizuje sledeci trodnevni nastavak treninga o ucescu javnosti i LEAP-u lokalne vlasti i ekoloske NVO. Radionica ce biti odrzana u Pristini, 26-28 aprila, sa istim grupama koje su ucestvovali na prvoj radionici novembra 2001. Treneri ce doći iz susednih zemalja: Mihallaq Qirjo iz Albanije, i Besim Nebiu iz Makedonije.

Eko poljoprivreda i održivi seoski razvoj na Kosovu

Ovo je druga godina cetvorogodisnjeg sirom balkanskog projekta ekoloske poljoprivrede, koja se sprovodi od strane mreze lokalnih organizacija u 6 zemalja. Cilj ovog pod-projekta na Kosovu je da upozna i promovise podrzanje održivog razvoja poljoprivrede i eko-poljoprivrede na Kosovu. Glavne aktivnosti u drugoj godini sadrze:

- 4 probna polja sa zimskom pšenicom u saradnji sa Fakultetom Poljoprivrede, Univerziteta Pristine i nekoliko farmerskih organizacija

- 3-5 probnih polja sa organskim sprejevima na povrću
- organizacija svesnosti bazirane na ekoloskoj hrani i njene pojave za potrosace, ukljucujuci eco-dorucak za VIPs, lifleti raspodeljeni sirom Kosova i predavanja na Univerzitetu u Pristini.

- upoznavanje koncepata eco-poljoprivrede na visoj skoli poljoprivrede u Leposavicu kroz seriju lekcija

Jedan dan treninga trenerske sezone ce biti organizovan u Pristini, 6 maja 2002. Za detaljne informacije oko ovog projekta finansiranog od strane Dutch Foundation Avalon, molimo vas kontaktirajte Ms. Shkipe Deda.

Geneticki inženjering hrane

Geneticki inženjering hrane je bitno rizican proces. Sadasnje razumevanje genetike je krajnje ograniceno i nauncnici ne znaju duzinu trajanja efekata pustanja u promet ove nepredvidive hrane u nasu sredinu i u nase dijete. Ipak, geneticki sastojci su slobodno ubaceni u nasu hranu bez adekvatne mere zastite i bez eksplisicitnog znanja i pristanka potrosaca.

Greenpeace veruje da je ovo neprihvatljivo. Obazriv pristup opstem zdravlju i zahtevanju sigurnosti gde bi rizici bili nepoznati, takvi produkti ili procesi ne smeju se razviti na otvorenom. Iako transnacionalne kompanije i njihovi politicki podrzavaoci zele da verujemo da je ova hrana sigurna i potpuno ispitana, podizanje svesnosti o pretnji geneticke hrane je zaiskrilo globalni talas odbacivanja od strane potrosaca, farmera i kompanija hrane u mnogim od najvećih svetskih marketa hrane. Obaveza prema pritisku potrosaca suprmarketa je skinula genetičku hranu sa njihovih polica, globalne kompanije hrane su odstranile geneticke sastojke iz njihovih proizvoda i vodeća uloga prasetine i zivine je jos uvek uobicajena: dok u Evropi globalne kompanije hrane govore o naklonosti potrosackih prava da znaju, obelezje geneticke hrane putem stvarnih i cak uklonjenih genetičkih sastojaka iz njihovih proizvoda, oni forsiraju hranjenje potrosaca genetičkom hranom u drugim delovima sveta cak bez obelezja njihovog prisustva. Greenpeace veruje da je to neprihvatljivo. Potrosaci bi trebalo da imaju pravo da znaju o genetičkim sastojcima u njihovoj hrani i pravo da izbegavaju genetičku hranu u svim zamljama.

Sta je to gen?

Svaka biljka i zivotinja se sastoji iz celija, od kojih svaka ima jezgro. U unutrašnjosti svakog jezgra postoje nizovi DNK, organizovani u strukturu nazvane hromozomima. Ako bi se ceo DNK u ljudskom telu odmotao dosao bi do

da omoguci da se proces dogodi na pravom mestu u pravo vreme. Ova zamrsena mreza je obavestena i pod uticajem je podrške hrane sredine u vezi koja se razvijala vise miliona godina. Po recima Barbare McClintock, koja je dobila Nobelovu nagradu 1983 za njen pionirski rad u polju genetike, funkcija gena je totalno zavisna od sredine u kojoj se nalaze.

Sta je to geneticki inženjering?

U tradicionalnoj formi gajenja, varijetet je bio postignut biranjem gomile genetičkih crta koje vec postoje unutar bazena tipova gena. U prirodi, genetičko provodjenje je kreirano unutar određenih granica. Ruza moze biti barirana sa razlicitim vrstama ruza, ali ruza nikad ne moze biti barirana sa misem. Cak i kada vrste koje mogu biti blisko srodne uspesnim gajenjem potomaka obicno su neplodne. Na primer, konj se moze spariti sa magarcem, ali potomak, mula je sterilan. Ove granice su esencijalne prema integritetu bilo kog tipa. U kontrastu tradi-

genetic engineering

meseca i nazad 8000 puta! Svaka celija normalno sadrzi dupli set hromozoma, od kojih jedan od majke a jedan od oca. Jedan set hromozoma od svakog roditelja se sjedinjuje sa spermatozoidom oplodjenog jajeta (u slucaju zivotinja) ili polenom oplodjenog jajeta (u slucaju biljaka). Jelića formirana posle oplodjenja se deli u dve identicne kopije, od kojih svaka nasledjuje ovu jedinstvenu novu kombinaciju hromozoma. Ove embrionalne celije dalje nastavljaju da se proizvode opet i opet. Nasledjeni genetički materijal, nosen u hromozomima, je identican u svakoj novoj celiji. DNK je cesto opisan kao modar trag koji sadrzi sve esencijalne informacije potrebne za strukturu i funkciju organizma, i geni su opisani kao individualne poruke koje sacinjavaju modar trag, svaki gen je kodiran za odredjene karakteristike. Iako ovaj princip moze biti od pomoci kao alat za razumevanje, on nosi rizik dovodjenja organizma do masine, i psiholoskog pogleda kao mala razlika od serija industriskih procesa. U stvarnosti, ipak, geni su veoma teski da se definisu i mogu se razumeti samo unutar svog konteksta - iva organizam. Geni ne funkcionisu izolovano. Geni su nizovi DNK koji funkcionisu u mrezi kompleksa koja je cvrsto podesena

cionalnog gajenja, geneticki inženjering ukljucuje uzimanje gena jednog tipa i njegovo ubacivanje u drugi kao pokusaj prenosnja zeljenih crta ili karaktera. Na primer, biranje gena koj vodi do produkcije hemikalija sa svojstvom antifrizna iz jedne polarne ribe (kao sto je list) i njenog spoja sa paradajzom ili jagodom da bi bila otporna na zamrzavanje. Sada je moguće za biljke da budu inženjerske sa genima uzetim iz bakterije, virusa, insekta, zivotinje ili cak coveka. Bilo je predloženo da, zato sto smo bili modifikovali gene biljaka i zivotinja hiljadama godina, geneticki inženjering je jednostavno prosirenje tradicionalnog vezbanja gajenja. Iako je istina da prinose hrane koj danas jedemo radja malu slicnost sa divljim biljkama iz kojih su oni proizvedeni, tu je jasna razlika izmedju genetičkog inženjerstva i tradicionalnog gajenja.

NASTAVAK U SLEDEJEM BROJU

Informacije u ovom clanku su, uz dozvolu, preuzete sa web-site GreePeace

Environmental NGOs from the region

In every issue of "REC Bulletin", on this page you can find sister NGOs from the countries where REC has representatives. We hope that in this way we will encourage your cooperation on the regional level. As you might know REC has a special granting program for transboundary cooperation. For more information, please contact Mr. Blerim Vela.

ECOSSENS

Priorities: sustainable transport and public participation

Address: Str. Dr. Felix 85, Bucharesti

Contact person: Razvan Marcu

Tel/fax: (40 1) 3138560

Email: ecosens@fx.ro

CIER - Information, Education and Resources Center for The Black Sea

Priorities: public participation and protecting Black Sea

Address: Bd. Mamaia 296, Constanta 8700

Contact person: Manafu Alexandru

Tel/fax: (40 - 41) 831009

E-mail: cier@cier.ro

Transilvania Ecological Center

Priorities: information

Address: Str. Sindicatelor nr.3, ap.6, Cluj-Napoca

Contact Person: Gabriel Parauan

Tel/fax: (40 - 64) 431626

E-mail: cetcluj@mail.dntcj.ro

Focus Eco Center

Priorities: public participation

Address: Str. Crinului 22, O.P. 6, C.P. 620, Targu-Mures, 4300

Contact person: Hajdu Zoltan

Tel/fax: (40 - 65) 162170

E-mail: focus@netsoft.ro

UNESCO Pro Natura

Priorities: biodiversity

Address: Calea Plevnei 61, Sector 1 Bucharesti.

Contact person: Emilian Burdusel

Tel: (40 - 1) 311 26 44

Fax: (40 - 1) 312 19 20

E-mail: pronatura@ccs.ro

Terra Milenium III

Priorities: climate change

Address: Str. Brasov 19 Bl.OD5 sc.1 ap.22, Bucharest

Contact person: Lavinia Andrei

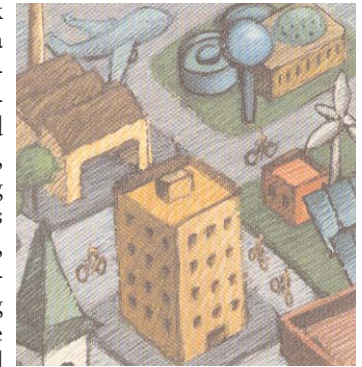
Tel/fax: (40 - 1) 44024 87

Email: terra@fx.ro

Training for young environmental leaders 2002

Supported by The Ministry of Housing, Physical Planning and the Environment of The Netherlands, and the Coca Cola Foundation

Do you speak English? Are you a member of a non-governmental organization that works in the field of environment? Then, "Training for Young Environmental Leaders" is something for you! Again, during 2002, a very successful training of young environmentalists will be organized in REC Head Office in Szentendre, Hungary. The training aims to improve management and organizational skills, and also the capacity of young environmentalists and their NGOs in Central and Eastern Europe (CEE) and in the Newly Independent States (NIS). Participants spend four weeks at the REC Head Office in Szentendre, Hungary. The REC will cover all costs related to travel, food, training fees and accommodation for the CEE and NIS participants. Don't hesitate, all Kosovars with good knowledge of English that are active members of a local environmental NGO are welcomed!

Your application in English should include the following information and materials:

- Your motives for applying to this program
 - Your expectations from the program, i.e., what you hope to achieve?
 - The project you wish to develop for your NGO during the training period
 - The session(s) to which you are applying (we encourage you to apply for more than one period)
- Your curriculum vitae (CV) in English, containing:
- Family name and given names
 - Full mailing address (the permanent address should also be specified if different from the mailing address)
 - Telephone number
 - Fax number and e-mail address
 - Nationality
 - Date and place of birth
 - Passport number
 - Education and field of specialization
 - Knowledge of English and other foreign languages (indicate fair, good or poor)
 - Work and other relevant experience
 - Computer skills
 - Name, address, telephone and fax number of your NGO
 - Information about your NGO

Training period:

May 27 - June 23
 August 26 - September 22
 September 30 - October 27
 November 11 - December 8

Application Deadline:

April 19, 2002
 July 12, 2002
 August 23, 2002
 September 23, 2002